ТАХАН КЕПАЙОАЗОН ДИ

Массе а мехкий пролетареш, вІашагІкхета!

СЕРДАЛО

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГІалгІай обкома,
Нохч-ГІалгІай АССР Лаккехьарча Советан Министрий Советан орган
(«СВЕТ») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадувл 1923 шера денз • ШОАТТА, 5 май 1973 шу. • № 55 (5316). Мах 2 кеп

«Газет алхха коллективни пропагандисти агитатори хинна ца Іеш коллективни организатора да»

(В. И. ЛЕНИН).

ДЕГ ТІАРА КЪОАБАЛДАЬ ТІАЭЦАР

Социализмо, машара, прогресса низаш чІоагІдара, дуненан хаалкъашта юкъера хьан унакъ1ана хилийтара тІаьрзаяь КПСС лелаш хьинарг аразъара политика чІоагІта нъоабалъеш тІаьзц нъха дегаша. Дерригача нехний нъахьегІанхьока дерригача халкъий машарен деттагІалгІа ленинскин байракх лаьнка аЙЙ хьона Сийлахь-бокхачаь Октябра даьхенгахьа лоьх шоай бІаграш, КПСС ЦК апрельски Пленума решеннеш хьалхагІа а санна социалистически содружества нехний а мишта дунен нъхьа нехний а общественноста, нелайоазон, радио, телевиденне тергама юкъметтиг латт.

Керд-керда материалаш хетаю ши йоккхача политически событеша. Цар тІа белгалдоаь Советски Союза аразъара машар безача политика доазача. Толамашта юкъе КПСС ЦК Генеральни секретара новкъоста Л. И. Брежнева ше доккха дакъа лоаш хилар.

КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежнева Пленуме яь доклади тІаийна соцаме — КПСС XXIV съезде тІаийнан захаро ше бакъъяьш Советски Союза аразъхьара политика принципаш низ болаш толаме чакхйоахаш хилар кхы цІаьхха а бакъдар да из, яхаш яьду «Праца» оалача братислависки газето.

КПСС ЦК апрельски Пленума соцам, белгалдоаьнк «Народна армия» яхача болгарски газето,— из коммунистически принципиальноста керда тешал, тІехьа тІайоагІача хана хургдар шарца гуш а машарен социализман кхелий йоахко еш а хилара дола тешал да.

«Трибуна людуў яхача польски газето белгалдоаьнк, дунен общественносто тилла а йоагІаш чаьпара политика вьина цІи тилла йола Советски Союза дунен хаалкъашта юкъера хьинаре политика Л. И. Брежнева цІераца айхха юкъаметтиг а дерригача дунен тІа чІоагІта лоархІаш а хилар.

Газето белгалдоаьнк, КПСС ЦК Генеральни секретара Европера гІулакхан дерТІадахар дуьйа, Европах чІоагІача машарен эІашш гІойле йолуш тайпара цхьана гІулакхан лелаздун континент яр дуьйа хаздаяьл къоьсам доаттабаьн доаттабеин хилар. Доккхий да, белгалдоаьнкх «Трибуна людуў яхача газето, машарен дунен халкъашта юкъера хьинарех хетарамлен лоархІамера фактор лоарХІалуш йолуш социалистически содружества муІарий цхьоагІо чІоагІъера дакъе ноькъоста Л. И. Брежнева кератІаьнна хІамаш.

КПСС ЦК Пленумо, КПСС ЦК XXIV съезда тІаийна машара Программа толаме кхочъашъеш хилар, белгалдоаьнк «Мадьяр немзеть яхача будапештски газето.

Дунен халкъашта юкъера аразъера лоарХІамегІара событеша санна лоарХІ дунен общественноста КПСС ЦК Пленум, яьду газето.

СССР машара наступление, яьлар Канада Коммунистически парте Генеральни секретара Уильям Каштана пе ТАСС-а корреспондентаца къамаьл деш, новкъостад ду машара, демократе, социализма низаш чІоагІдарен кхоталдара, дунен империализма позицеш мелъяра.

Шеко яц, белгалдаьнкхар У. Каштана, машари кхерамзлен чІоагІъера гІулакха юкъе керда оадо дакъа лаьар лоарХІалуш йола КПСС ЦК апрельски Пленума решеннеш дунен халкъашта юкъера кхоткам кІаьдбара а халкъашта юкъера доттагІаьн цхьана леладу гІуланкхаш дегІаоалаздара а идеш еза йолаш мел баранаш къоабалъергІахларх.

«Соглао» яхача чилийски газето къаьстта белгалдоах Пленумо «берриге мабарра а къоабабу Политбюрос, дерригача дунен тІа чІоагІа машари коммунизм хьалъеш доаллача советски халкъа тешаме кхерамзлен чІоагІъера Іалашдара баь болх, белгалдоаьнк, уж декхарап кхоачашдара юкъе нок. Л. И. Брежнева ше локхуа дакъа лоацап хиларх яхе дешап.

Японски кепайоазоно белгалдоахкх дерригача дунен тІа машар чІоагІбара бола КПСС ЦК апрельски Пленума решеней доарХІам. «Оаха къоабалъер, — яьду «Майнти» яхача газето шиъ перезовой-статья тІа, — КПСС XXIV съездо тІаийна, КПСС ЦК Пленумо бакъъьь машара Программа. Пленума решеннеш хьи а дукхагІа новкъостал ду дунен мехкашта юкъера гІулакхашкара йолаш хьо кам кІаьдбараш.

(ТАСС).

В. И. Ленин «Правда» газет дешаш воал. Художник П. Васильева сурт. ТАСС фотохроника.

МИЛЛИОНИЙ ЦІЕЙ

«Правда» газет 1912 шера 5 маь вІашагІделлад В. И. Ленина», аьнна дешаш латт Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитета органа тІа. Цу дийнахь хІара шера вай мехно дезду советски нелайоазон цІей.

Россе революционни марксистски парти хьарга ниййо еча хана В. И. Ленина къьастта лоарХІам беш хиннаб эрсий юкъера газет хьадара. «Фу де деза?» яхача шиъ книга тІа ца яздьяь: «Газет — алхха коллективни пропагандисти коллективни агитатори хинна ца Іеш, хІъьта ишшта коллективни организатор а да».

Сийлахь-бокхача бьаьчча белгалдаь шиъ керттера денхар яхоачащдеш хьадоагІа советски нелайоазуьв. Коммунистически парте дани йеанхо яр бахьан дешап хІанз вай мехка арадувл 9 эзар гарга газет, цу дьалъе 640 хІара денна, ялх эзар гарга журнал, цар цІкъара тиркам яхь бІаь миллионал совгІа я. Советски наьха вахара шерра юкъадахад нелайоазув, бокъонца йола халъъа трибуна хинна цох. СССР-е дахача 58 халлий меттала арадувл вайцига тІаеш таш, цу дьалъе Сийлахь-бокхача Октябрьски революци хиларехьа шоай йоазув ца хиннача нъаний 18 меттала а дувлаш.

Дунен тІа эггара дуккагІа нминнаш эрахецар вай мохь ба. Советски Іаьдала шерашна СССР-е 145 меттала врахийцяь 38,3 миллиард кинжина. ХІанз хІара минута вай типографеша хьаду ихо эзар гарга нингеи брошюри.

Советски нелайоазон низ сенах латт йьича, из латт партийни кулгаладарах, ленински традицеште тешина хиларех, коммунистически партийности хІалъъаи долаш хиларех, парте политикана принципиальни тІагІаттан пропагандаш арах. Вай нелайоазон низаш духдувза хъаст ба халъъа гІуланх деши халъъо хьадоаш из хилар. Советски газеташ тІеи эрамоваш дунхагІа йола материалаш болхлойн юрташкарчеи корреспонденташа яъьль я. Пресса халъъацара бувзамаш чІоагІен дохардоацаш да.

Ше хьахиннача хьалхарча деношка денз марксизма-ленинизма идеш наха юкъе дІайбаржяеш, советски халкъ морально-политически ихтатдеш, Коммунистически партен Советски паччахьалкхенн чуреи аразъарен политика шорца дІайбевзийтаь, советски нах коммунистически общество хьаьра оарцагІбоахаш хьадоагІа вай нелайоазув. Цо советски нах коммунистически санхетам болаш, социалистически патриотизман пролетарски интернационализмаи уйла йолаш, бурмузни идеологеции дІанхача замах юходичача ийрчача гІуланхаш ца машар боацаш хьалхехьбу.

Шн ди дьалча —7 мая советски наха дездергда радио Ди. Къаьхьегамхошта коммунистически нхетам луча, цар культурно салоІмлга вІашТехьдоахкхача, халлий доттагІан чІоагІдева бокхха лоарХІам болаш я телевиденен радион. БІаьш миллионаш бола нах хьона а эьон ма а дувгІ телерадио передачашна. Уьх тІехьъарча шерашна чІоагІа дегІаенай телевиденен радио технически база.

ХІанз шин программа тІа передачаш ю вай телевидене.

Парте XXIV съезда исторически решеннеш нхокчашъяра къьхьегамхой оарцагІбахара, ийслагІча пятилетка нхоалагІча, хоадамбева шера тІаийца денхарай нхоачашдара, техничеси прогресс сихьара, наха интернационални атеистически нхетам балара парте областной комитета хьинаре гІо деш ба Нохч-ГІалгІайчен нелайоазан, телевиденен радион болхлой.

ХІанз вайцига арадувл дкь республикански, 14 городской районни, 20 многотиражни газет, шиъ литературно-художественни альманах. Эрсий, нохчий, гІалгІай меттала литература арахец Нохч-ГІалгІай книжкин издательствас.

Коммунистически парте йоахго ярах Советий Іаьдал далалехьа ихьметтел шоай йоазув а ца хинна гІалгІайн нохчийн меттала арадува «Сердалон» «Ленинан некьи» яха газеташ. Ах бІаь шу дьяннад цар нохчаштен ГІалгІаштен юкъе нъана меттала ленинскин идеш йеаржяо, керда вахар хьадоаш уьн оарцагІбоаха, коммунистически нхетам луча хьинаре даньалоацаш.

Республика нелайоазоно, телевиденен радион хІанз керттера тарКам тІабахийтаб промышленносто, гІишшошъярий, транспорта, юрта боахама нъахьегамхой 1973 шерара декхарап тоаме ихоачащдара Ерригсоюзни яхь йоармаяра. Вай пресса тІа-тІа дунхагІа а нІоагІгІа а ваш производствера эффективности къьхьегама овсарлен лаьхьярах, хьалхалаттарий опыти прогрессивни мел дари шерагІа дІадовзийт, нъахьегамен производственни дисциплина чІоагІъера тІехьа тІагІерта нъовсам лоаттабу.

Республика нелайоазоно, телевиденен радион хІанз керттера тарКам тІабахийтаб промышленносто, гІишшошъярий, транспорта, юрта боахама нъахьегамхой 1973 шерара декхарап тоаме ихоачащдара Ерригсоюзни яхь йоармаяра. Вай пресса тІа-тІа дунхагІа а нІоагІгІа а ваш производствера эффективности къьхьегама овсарлен лаьхьярах, хьалхалаттарий опыти прогрессивни мел дари шерагІа дІадовзийт, нъахьегамен производственни дисциплина чІоагІъера тІехьа тІагІерта нъовсам лоаттабу.

Республикански, городской, районни, многотиражни газеташа, телевиденени радиони хІанз дунхагІа яздуь къьхьегамхошта интернационални, атеистически, патриотически нхетам балархь, гучІобоах дІаяхача замах юходичача ийрчача гІуланхий реакционни чуловцам.

КПСС Нохч-ГІалгІай обкомо Х пленумо белгал мадаиккхара, цу дешашта дІаяхь йодача хана наха а дунхагІа теркам тІабахийта а царех нІоагІгІа яздеа а дувца а денхарийла я информаце, пропагандан агитацеи массови средствашъ. Нъехна ца нъехкаш хьагІучдаха доза дІаяхьархашкха яха вайна новкъарле ош дар, шерра пропаганда а еза прогрессеванчча, нердачов.

Журналистий а рабселькорий а сийлен денхар да халкъий лелински доттагІалах, советски патриотизмаи пролетарски интернационализмаи чуловцам болаш, дешачо нхетдергдолаш а цумма дезалургдолаш а яздар, шиъ Дьяхенах, шиъ балхах доникал а нурал а ергІолаш наха нхетам балар.

Йоккха опыт йолаш да вай нелайоазув, телевиденни радион. Шенх яц цун болхлоца а, рабселькораша а НПСС XXIV съезда решеншш, мйслагІча пятилетка заданеш хаман хьалха нхокчашъяра Нохч-ГІалгІайчен нъахьегамхой оарцагІбахара областной партийни организацена хьинар нхо ца деш новкъостап дергхилярах.

КЕПАЙОАЗОН ДЕННА ХЕТАЯЬ

Селхан сарахь Х. Нурадилова цІерагІча театре кепайоазони радио Деношта хетаяь республика журналистий, партийни, общественни организацеи вихалий, белхлойн юрташкарчеи корреспоедентий, пенгазетий активсташ торжественни собрани хилар.

Цига «Советски кепайоазон Дин радио Дин» яха доклад ййр Нохч-ГІалгІай Министрий Совета телевиденени радиовещанен комитета председателя С. М. Лагутина.

Торжественни дакъа чакхдьанначу Нелькгіа театра артисташа оттаьлча спектаклага хьежар гулбеннараш.

Моттигерча Советашка хургдолча хоржамашка

Нохч-ГІалгІай АССР Лаккехьарча Совета Президиумо Указаш тІаийца районни городскойи Советашка деча хоржамашта лаьрхІа республикански доллера хоржамий комиссеи чІоагІъера хьажъехьа.

Районни, Грозне, Гудермеса, МагІалбика городий Советий исполкомаша решеннеш яьй районни доллерча юртий, поселкаЙ, городлий а городской доллерча районний а Советашка деча хоржамашта лаьрхІа хоржамий комиссеи чІоагІъера хьажъехьа.

Ерригаш а республике хьаьраш 190 хоржамий комиссеи я, цу дакъъе 12 хоржамий комиссеи районни Советашка деча хоржамашта, 3 — республикански доллерча городской Советашка деча хоржамашта, 2 — районни доллерча городской Советашка деча хоржамашта, 4 — городской доллерча районни Советашка деча хоржамашта, 166 — юртий Советашка деча хоржамашта, 3 хоржамий комиссеи — хьажъехьамой депутатий поселковни Советашка деча хоржамашта.

Хоржамий комиссеита юкъеъахав къьхьегамхой коллективашеи общественни организацеин хьаоттаяь 1050 дикал.

В. И. Ленина цІерагІча Къьхьегама ЦІеча Байраха орден делаеча Грозненски междлаьтта чакхдоахача завода коллективно городской Совете деча хоржамашта йолча Грозненски городской хоржамий комиссеина юкъеъахийта моганаьл завода оператор, Социалистически Къьхьегама Турпалнов. **Велерников** Николай Иванович; юрта боахамен заготовкайн боахлод Аххой-Мартана районни профсоюзни организацас Аххой-Мартана районни Совете деча хоржамашта хоржамий комиссена юкъеъахийта оттаяьв цІз хеза хьажкІаш делаер. Ленинан Къьхьегама ЦІеча Байрахен орденаш делаю нов. **Матаев** Берса; Ножай-Юрта районна Калинина цІерагІта колдоза колхозхоша Ножай-Юрта районни Совете деча хоржамашта йолча хоржамий комиссена юкъеъахийта моганаьл Къьхьегама ЦІеча Байраха орденаш делаю колхозхо нов. **Солтаев** Кемиса; Наьсарен районна комсомольски организацас Наьсарен района хоржамий комиссена юкъеъахийта оттаяьй «Наьрасовский» совхоза къена доярка нов. **Чегиева** Мазьмада Іайшет, къьбараш.

Районни, городской, юртий, поселкай Советашка деча окружной хоржамий комиссеита юкъеъхийта кандидатураш оттаяь йолаш латт городанка, юртанка, болхлой посслкашка.

КАРАГІДАЬННА ДОККХИЙ ХІАМАШ КЪОАБАЛДАЬ ТІАЭЦАР

ХХ бІаьшерен кхоатІкъе иттІагІа шераш историна юкъеъЮргда белгалдаь дунен халкъашта юкъера захаро цешдоаккхаш дола хуцамаш дан хо санна. Дунен политика массе тайпара сферашка хулаш болча доарХІамера, тоаттиани, сдвигаш тешаш ду тайпайара общественни строин йола паччахьалкхенаш машаре яхара ленински принципаш кІотъалара; уж принципаш тахан боКъонца дерригача дунен тІа къоабалъеш тІаэцаш я.

Дунен тІа чІоагІа машар оттабар дуьйа лоаттабу къоьсам эггара хьалхара аразъара политически акт машарех йола Декрет хиннача вай социалистически пачхьалкхен маІанна шийла тура хьабоаттаяь бе советски наха. Цу къоьсама чаІан да Советски Союзе коммунизм хьалъера программа чакхъяккхара аьттув бола эразъара хьдани Іалашдар хинна ца Іеш, советски халкъо дерригача адамашта хьалхашка шиЙ интернационални дехар кхоачашдар а. Из айхха бухабенна ба из къоьсам толара «тар ма ду дукхагІа эггара чоалхазнегІа, эггара къоастам болашгІа дола, белгалаш машарга аьгаргоалаш дола соцамаш гІулакхаш» чакхъяхана дарг ца хилар белгІа а доаккхаш, халкъеч дола адамаш тІемий гер, Іовдарон империалистически политикина дуьхьа эггара хьинарегІа къоьсам лоаттабара тІехьийхача сийлахь- воккхача Ленина цІераца. Бокъонца уж тайна соцамашн корта болаш дола гІулакхаш чІоагІдаьл гер: «Халкъехаря машар чІоагІбара, дуьхьа, халкъий парГІатон кортамкъъалех бахьан долаш лоаттабеча къоьсама хьалда нахьхьа хьахьохкаш йолча советски машара программа тІа.

Таханан советски халкъо, дерригача прогрессивни общественносто безбу машара тІехьара гІорбаьнна къоьсамхой — «Халкъашта юкъера машар чІоагІбарах» телача Дунен халкъашта юкъера Ленински преме лауреаташ. Уьх тІехьъарча итташ шерашка из совгІат тайнад дукхача бокхийча общественни паччахьалкхени деятелашта, писателашта, культура говзанчашта. Массаза а хьайоагІача дечча традицеІа 1973 шера бІаьш тепеи апрельски деношка «Халкъашта юкъера машар чІоагІбарах» Дунен халкъашта юкъера Ленински премеш телача, дунен прогрессивни общественносто цІи хезаа бикалаш юкъе болаш йолча Комитето цІераш яьлай кердача вин, лауреата.

Советски дунен халкъашта юкъеърени общественносто къаьстта зог раза хинна гІазкарба КПСС ЦК Генеральни секретара, тешамеча коммунизма - ленинца Леонид Ильич Брежнева Ленински преми хьожжарх бола кхаъ.

Л. И. Брежнев дерригача дунен тІа вола цІалд да луши дерригІа хьаоагІашш вола халкъий чІоагІъера машарен кхерамзленен хилара хьоасамхо хилара тар. Доккхен массе оагІорахьарен дакъа лаьаад по Советски Союза Коммунистически парте генеральни ниъ, машар безни йола социалистически паччахьалкхенен аразъара политика вІашТехьйоахкхоачен чакхйоахкхачен. Леонид Ильич Брежнева чакхдоаха гІулакхаш белгалдоах коммунизм хьалъера дерригІа хьаоагІача декхараша, дунен халкъашта юкъерча хьона башлалонаша дьяуттаяш йолаш проблемаш кийчъярен кьестаярен кІоарга творчески ниъ болаш хиларех.

Л. И. Брежнев 1906 шера бодхлочун деаьлее ваьь. Ший пхийтта шу дьалча кхаъъера волавелича цо ший организаторски талантаеи принципиальностаеи, цаьха дагарчох сакхувш хидарца къаъъеъамхоша юкъе ший сийн автаритети пьякхай. 1931 шера КПСС муГІараша юкъеъахав Л. И. Брежнев. Сийлахь - бокхча Даймехка тІом болабаллаша йолча хана Украине белектокамеча советски партийни балха тІа хинна из.

Дай-мехка тІома шерашка эггара хьалхарча дийнахь денз тІехьъарча денга кхачъаца тІом бера экзарца хинна Л. И. Брежнев. 1941 шера бирсача гурахь Ростовна-Дону йоаккхаш баьча исторически тІом тІа, Кавказа обороне. Новороссийска районе «Земляк» лаьттан» тІа дайча турпалча тІемашка дакъа лоаш хинна из. Фашистски гІаьрахой советски лаьттан тІара лелхабаьчул тІехьъагІа тІома советан чаьн а йитъагІа Украински фронта политически управленне начальник а хинна инарал Брежнев — Польшен Чехословакин мукъаьйоаккхаш, Венгрера фашистаи дехкабеш тІемахоша юкъе хиннаш.

ТІом чакхбаьнначул тІехьъагІа Л. И. Брежнева, хьалхагІа Запорожски а цул тІехьъагІа Днепропетровски а областной партийни организацеи кунгкало ше хиларех тарра, доккха дакъа лаьаад йохаьь Запорожьян Днепропетровщинан городаш, юрташ, заводаш, легендарни Днепрогэс юхаметтаоттаяча. Хьалхагіа Молдане а, тІехьагІо Казахстана а Коммунистически партена керте ше латташ цо толаме кулгаладьа цу республикан промышленносто, юрта боахам, культура дегІаоалаздара чакхбоккхача боккхача балха.

Хіанз дукхха шераш дІадьанна над Л. И. Брежнев КПСС-ен Советски паччахьалкхенен кулгаладеача посташ тІа балха волаш хьахьохкаеч чакхйоахкхачен. Леонид Ильич Брежнева чакхдоаха гІулакхаш белгалдоах коммунизм хьалъера дерригІа хьаоагІача декхараша, дунен халкъашта юкъерча хьона башлалонаша дьяуттаяш йолаш проблемаш кийчъярен кьестаярен кІоарга творчески ниъ болаш хиларех.

Л. И. Брежнев 1906 шера бодхлочун деаьлее ваьь. Ший пхийтта шу дьалча кхаъъера волавелича цо ший организаторски талантаеи принципиальностаеи, цаьха дагарчох сакхувш хидарца къаъъеъамхоша юкъе ший сийн автаритети пьякхай. 1931 шера КПСС муГІараша юкъеъахав Л. И. Брежнев. Сийлахь - бокхча Даймехка тІом болабаллаша йолча хана Украине белектокамеча советски партийни балха тІа хинна из.

Дай-мехка тІома шерашка эггара хьалхарча дийнахь денз тІехьъарча денга кхачъаца тІом бера экзарца хинна Л. И. Брежнев. 1941 шера бирсача гурахь Ростовна-Дону йоаккхаш баьча исторически тІом тІа, Кавказа обороне. Новороссийска районе «Земляк» лаьттан» тІа дайча турпалча тІемашка дакъа лоаш хинна из. Фашистски гІаьрахой советски лаьттан тІара лелхабаьчул тІехьъагІа тІома советан чаьн а йитъагІа Украински фронта политически управленне начальник а хинна инарал Брежнев — Польшен Чехословакин мукъаьйоаккхаш, Венгрера фашистаи дехкабеш тІемахоша юкъе хиннаш.

АКАДЕМИК Д. СКОБЕЛЬЦЫН

Тоам чакхбаьнначул тІехьъагІа Л. И. Брежнева, хьалхагІа Запорожски а цул тІехьъагІа Днепропетровски а областной партийни организацеи кунгкало ше хиларех тарра, доккха дакъа лаьаад йохаьь Запорожьян Днепропетровщинан городаш, юрташ, заводаш, легендарни Днепрогэс юхаметтаоттаяча. Хьалхагіа Молдане а, тІехьагІо Казахстана а Коммунистически партена керте ше латташ цо толаме кулгаладьа цу республикан промышленносто, юрта боахам, культура дегІаоалаздара чакхбоккхача боккхача балха.

Хіанз дукхха шераш дІадьанна над Л. И. Брежнев КПСС-ен Советски паччахьалкхенен кулгаладеача посташ тІа балха волаш хьахьохкаеч чакхйоахкхачен. 1957 шера денз КПСС ЦК Президиума член ва яь, 1960 шерагара 1964 шерага кхачъалца — СССР Лаккехьарча Совета Президиума Председателя.

Парте Центральни Комитета керте латташ, КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежнева чІоагІа уйла тІабоахийт КПСС ЦК Дунен халкъашта юкъе дІаделаеча гІулакхаш белгалдоаьнк, Советски Союза аразъарча политикина. Цу дакъъе но беш бола дукхкача оагІорахьарен Іалашъате беркатен болх социалистически аразъарча политикина дуьхьа лелаеча принципиаль — халкъашта юкъерча машарен доттагІален, тайп - тайпара общественни строин йола паччахьалкхенаш машаре яхара, агрессеенен халкъий суверенен боконашш тІа хьяран духьала машар боацаш къоьсам лоаттабара принципиальна ларда тІа латт. Л. И. Брежнева чакхдоаха гІулакхаш — интернационализма, классови солидарносто ца ндеалаатта тешаме хилара, къьхьегача наьха, дерригача прогрессивни адамий хьаттаю бахьан долаш дерригІа къоьсам лоаттабара хьоасам.

Л. И. Брежнева цІераца айхха ювзаеина ца дунен халкъашта юкъерча общественносто тилла а йоагІаш машара программа аьина цІи тилла йола инициативни динамичнин аразъара политически программа. КПСС XXIV съезде Л. И. Брежнева ыча доклада тІа къьоатаяь съедзо массава раьза а волаш, хьалламан йола из программа дунен серрига районаш чуложаяш, дерригача адамий къьхьегама хьоазлуш йолча советски «машара наступление» платформа а хинна дІаэттаяь. Машара программа хьалхоь хІанзара отношеней керттера тенденеш, машарен прогресси нижий дуьхьа уж дегІайоалаза тІа-тІа дьянарегІа воздействаш ю шар.

СССР-аразъара политика, машара программа кхоачашдара дешаш КПСС ЦК-аси Советски правительстван къьастта уйла тІайохийташ дола гІулакх да. Царга Ленина, кІоарга, хьалха хьон Политбюрон Л. И. Брежнев шен. ХІъьта, нагахьа санна «шийлача тІемагара» кхоккхаш кІаьдбергаш машаре цхьана гІулакхаш лелаеча белгалдоаьнк йола керда этап таханан дунен халкъашта юкъерча гІулакхаш дІайолаяьлга. Цо къоьсам лоаттабара тешаш вай дале, тІаккха цу дерригача тІамашкара бІаргаш цо го йиш яь. Л. И. Брежнева лоаца докккха дакъа, машара программа чакхъяккхара тІалерзадь цо хьега кхьу доала беркат.

Л. И. Брежнева дукха хІама даьл машарен дунен халкъашта юкъерча кхерамзлен лоарХІамегІара фактор хиларех тарра социалистически содружества мехкан кхоатдулга чІоагІъара. Социалистически мехкий халкъашта паччахьалкхенийн партийни деятелаша вІашагІкхетар цо дакъа лаьар арахьарча политике дуккха чидаттаяьл а хинна дІаэттаяь. ХІаьта лаьар дукха яраш хІанзлен а чакхйоахаш дунен халкъашта юкъерча дерригача халкъашка комбамбоалаш гола тохарга аугаш я.

Л. И. Брежнева цІи айхха ювзаеина я хьоасамхо хилара тергонеца дукъала, шоай лаьттан тІа шоаш дай хІара йола бокъо бахьан долаш кхоачашдара лоаттабеча къоьсам лоаттабеча тІедохкхаташ халкъашта советски наха деча докхачаш новкъостадцеи оагІув халлаларшеи. Цо чакхдоахача гІулакхашца мах бьа вархгоалаш докхача дакъа лаьаад цо Вьетнамее машар оттабеча.

Вай мехко масеаза а Азе, Африка, Латински Америка халкъашца леладу доттагІаи гІулакхаш чІоагІдара, израильски агрессена дукъала пийсан кхоачашдара Іарбий халкъашна солидарность хилара Нелькъа латт Л. И. Брежнев. СССР Лаккехьарча Совета Президиума Председатель ше волча хана массеххазза

(Йистедолар 3-ча оагІо тІа).

ПАРТЕ ТЕШАМЕ ГЕРЗ

ВАХАРЦА ГІА БОАХАШ

ПАРТЕИ правительствая бекяткохаме дехкараш ХЬалхашка отталлаш юртбоахама кхъхьеган мохотта: дерригча халхЬа яхьа бокххача ницкъ бакъо пайда е эшаш юртбоахама продукташ яхар а кийчъар а тІоаттІа ликкхар.

ИшлагІча пицилетка хоалам-бечу номера 96 эзар тонн алат, 6,3 эзар тонн духх. 34,3 эзар тонн шура. 42 миллион фут, 8,9 эзар тонн сІи бакъяа лаьрхІаш тха Гозненски район болллош, колхозхоза, специалисташа.

Район кхъхьеган мохотта юкъе специалистически яьк йоаржазра дьакъе бокха лоархІам болаш да «Ильича висксташ» яха тха районни газет. Партийни собране оаха тхоашта хьалхашка шерра декхараш отталлр укх тІехьхьарча хана яхь-йоаржарчех КПСС ЦК дьль социалин декабрьски Пленум-ца-решенешен кхоачашъера, ну тхьакъехьа хІара оттаел а бІарчача редакце а план оттаяй. Из план КПСС райкома бюрос бо-хьенна хьежа а хьежа тІоагІа-яьй.

Газета тІа хинна рубрикаш: «КПСС XXIV съезда решенеш ва-харех». «Пятилетка кхоалагІча иеоа — хьинарг кхъхьегам», «1973 шера бокхха хьувкъам». «Хьайбаш леладара—лерттІа йоахох», «Пятилетка бай-рам-кхъа лелаеран», «Минута кхоа чашшу моай дехкараш?», «Сбиа-алистически договораш кхоачаш-дарга хьеж».

Беттта цкъазза а тІара кварта-ла а кепаетт фермашкарча, бокъа-лашкарча, колхозашкарча, совхо-зашкарча производственни тІулакхий анализ йолча яхьй нтот-гай-подборкаши тематически оагІоначаш.

Газета тІа кепайайтатт шоай-ла яхь лелаеча Гозненски Сунженскин вин районера материа-лаш. Хьалхарча кварта-ла ягІ-ча-ла йоаж, ларца гозненцейла хьалха-бьнчаб стижениаш. Гозненски ЦПУПП 2-ча бьшдалларийн шурийн совхозашка йІсзнга шура яьккхьу бахьанаш гуча а дьаха дишна дисараш пшалгІча квартале яхоачашдарца сунженцаштта тІехьакхера а хьалха довлара а районна хьабаш деладераш тІаьхьяьхаб газето.

КПСС райкома бюро вешенеч газета оагІонан тІа арадуьл Сийлен хоска. Цу тІа хан-хьалха-ьа йоаг яьке хьалхе лелаерий цІераш. Иштта газето пахалалш кенадетт социалистически яька Дисенна, белгалбу хьалхе делаю клати дьайбаши делаераш, царна тІехьакхера тІаьхьех вожаш.

Хьалхе лелаераш цар къ-хьегама толамаш дикагІа дІа-довлийтара оаха пайда эи газетей тайп-тайнарча жанрех: заметкаех, корреспонденцей, заресовкех, репортажех, очеркех. Оаха бок-хамашка дІа а тхаш кастбеседаш ю боахлошца. Духха ха йоаццаш тха редакце боллюй хьежа а хьежа тІоагІа-яьй.

Газета тІа хинна рубрикаш: «КПСС XXIV съезда решенеш ва-харех». «Пятилетка кхоалагІча иеоа — хьинарг кхъхьегам», «1973 шера бокхха хьувкъам». «Хьайбаш леладара—лерттІа йоахох», «Пятилетка бай-рам-кхъа лелаерий», «Минута кхоа чашшу моай дехкараш?», «Сбиа-алистически договораш кхоачаш-дарга хьеж».

Беттта цкъазза а тІара кварта-ла а кепаетт фермашкарча, бокъа-лашкарча, колхозашкарча, совхо-зашкарча производственни тІулакхий анализ йолча яхьй нтот-гай-подборкаши тематически оагІоначаш.

Газета тІа кепайайтатт шоай-ла яхь лелаеча Гозненски Сунженскин вин районера материа-лаш. Хьалхарча квартала нтогеч-ла ягІ-ча-ла йоаж, ларца гозненцейла хьалхабьнчаб стижениаш. Гозненски ЦПУПП 2-ча бьшдалларийн шурийн совхозашка йІсзнга шура яьккхьу бахьанаш гуча а дьаха дишна дисараш цкъазза тІехьа-ьа йоаг яьке хьалхе лелаерий цІераш. Иштта газето пахалалш кенадетт социалистически яька Дисенна, белгалбу хьалхе делаю клати дьайбаши делаераш, царна тІехьакхера а

КАРАГІДАЬНИНА ДОККХИЙ ХІАМАШ КЪОАБАЛДАЬ ТІАЭЦАР

(Нистеодлар. Доллаур 1-ча оагІо тІа).
Аъен Африкан мехкашка ваха хиннад из машарен доттагІален миссешта керте а волаш. Цо хІо-хьажа ту наькъашка къаьта хьажьаргор ца пьяьса тІа ишбина: «Шолгіа паччахьалкхенашца, шоай партіатон гадоахуа, социальни прогресс баьхьи долаш къовсам лоаттабеча доттагІа а, цо Советски Союза солидарность кхиар.

Дуней хаамъашта юкъера кхоччам кІаьдбара, халкъашца шоайла Нистеа Кьошка дуцца а дикагІа кхетадаран цІьана леладу гулъахъаш тІоагІдараи дуккхача дахьке новкъосташ ду паччахьалкхенашта керте латтараште юкъера контакташ шерташ, кхыча мекхий паччахьалкхений, политически партейн боламийн кулгалдева деятелашца Л. И. Брежнев вІашагІкхаъаш хилар.

Дерригача дуней тІа Леонид Ильича Іальхьмате доккха сий даьккхаа Европера хьал лерташ доккхаер дуьхьа. тІоагІеча машарен вІашт гІойле болаш дола гІулъахъаш цІьана леладарех новтІнепт пуьнах ярдуха цо лоаттабеча кьинарера къовсамо. Цу наькъа тІара лоарІаме вехаш хилар Л. И. Брежнева Франце президенташа М. Помпидуен ФРГ канцлераша В. Бранштаен яьча толамеча переговорех.

Машар безача пизяша йиззача бокъонаІа Л. И. Брежнев вІашара дувз дикача оагІорахьара деятІаакхар СССР-ан США-нен меттел. бІарчча хьайбача дунен халкъаша юкъера хьерамлае тІоагІЬара а лоарІаме болча советско - американски гІулъахъашка керда этап дІайолалар.

«Советски Социалистически Республикай Союза новкъостъе итт шу дизара къаьхьсарча» доклада тІа Л. И. Брежнева дерригача вай халкъа пІеграІа аьннад: «Советски Союз тешаме я ше хьакхуча сахьта ше дуз биабча социализман машарен байбаха. Тхан Советски Союза новкъостъе итт шу дузача лезача дийнах вай цІьаьхьа а дерригача дуненга діахьайкаду: Коммунистически парте, вай паччахьалкхено, советски халкъо діахо а бе бепшеп лаккха айъна хьоргьа ленински аралъара ца политика — халкъашта юкъера машарен доттагІален политика байракІ».

Уьш денношка чакхъьлаьнча КПСС ЦК Пленумо белгалдаьккхар дерригача дуней тІа тІоагІа машарн коммунизм хьалъеш доаддача, советски халкъа тешаме кхерамдаен Іаламбара Іесий бІаьа юкъе Л. И. Брежнева ше доккха даьха лоапаш хиддар. Л. И. Брежнева «Халкъашта юкъера машар тІоагІбарара тешаме Дуней халкъашта юкъера Ленинцен премиялларча къаьта хьагучаьнийай ку преме бокъьхал баьшка ишеп.

Вай деношка прогрессивни общественности тІа-тІа дуьхьа ца уьйла тІайойхйт Латински Америкерча событиеташ. Цун халкъийх кхы дІаъо машар бе безам баь империалистически эксплуатеташ, шоай къамаш лоІамн партіатон тоІаварца, уж тІа-тІа дуьхьа гІа, инз тІоагІбеш гІувтт демократни социальни прогресс баьхьи долаш.

Машара тІехьарча, шоай кхела шоаш доалдара йолча цу континента халкъай суверенин бокъон гадоахкхача болама эпицентрех чиле республике я. 1970 шера цу мехка Іаьдала керте этІай бокъонца йола демократически правительство. Цун кулгалхочох тІоагІа из лоарХаш долчу халкъо оал «новкъост президенти Шеко яц. Чиле Республика президенташ. тІехьаьнна вокхкача политически паччахьалкхени деятела Сальвадор Альенде Госсенса докхха совгІат — Дуней халкъашта юкъера Ленински машара премияллар цун даьхене меттел, дерригача дуней тІарча наха а раьза хІна-на белгалдаьккхаргдолаьх.

С. Альенде дерригача вахар — халкъа къонахчаша гІулаьх ларца, шиЙ даьхеи кортамукъаьле баьхьи долаш, из тоаълитабг ду хьа кІаьд ца луш къовсам лоаттабара дахьке хьокхан.

1908 шера портови городе Вальпарансо вахь Сальвадор Альенде. 1932 шера Чилийски университета медицински факультет йистеьхьи йхай цо. Деша вагІача хаза а тІекъа хьинаре дакъа лоацаш хинхор из цу хьона хиннера диктатура инарала. Ибанъеса Іаьдала духьхьарца студенчески болама юкъе, хІаьта из баьхьи долаш цкъа санна дуккхаза набахта а вийлаш. Цхьа С. Альенде политически хана халача лазарах цамогаш алла цун да вешнав. Цу хана шиЙ даьх дуь бнаьб Сальвадор Альендес ший дерригача инзаш халъа хьашташ баьхьи долаш лоаттабеча къовсама дІадала аьнна.

Университет йистеьхьх х а ч у л тІехьаьгІа С. Альендес политически тІоагІа деташ шо. Из — Чиле социалистически парти вІашагІьелларех цаІ. Цун кандидатура цкъа санна дуккхаза а уьттаьхьй республика президента поте. Толам баьннаЙ 1970 шера сентябре хиннача хоржамашца, ларДехьарча ниЙсй шеррача коалице потало ныккхача хана.

С. Альенде керте латтача халкъа правительстваца шиЙ шера малъехьк пІоагІа социальнО - экономически эрпало ыЙ. Мехка политически экономически вахарера кхыча мехкий капиталеш мотт терча гІирсаш деча предприятежка затоговщик воллаш болх баьб цо. Цу хана а тІехьа эгІара хьинарагІча тайпара дакъа лоаш цо предприятеш болзмс. 1942 шера денз Уругвай Коммунистически парте член ва Э. Пасторино.

Къаьхьегача наьха хьашташ баьхьан долиш Э. Пастороис къоахчал долаш майрен къовсам лоаттабарах тІоагІа лакхьенийай цун авторитет, цудухьа 1946 шера Уругвай къаьхьегамхой Ерригъкъюкъерча союза секретарайа хоржих. 1951 шера парламентера депутата къаьхьегамхой Ерригъкъюкъерча союза Генеральни секретарь а хуп Э. Пасторино.

Э. Пасторино цІи шерра йоаъаш и дунен халкъашта юкъерча болхлойи профсоюзни боламе. 1957 шера Дерригачеи профсоюзий федераце вице - председателалла а хІаьта 1969 шера председателалла а хорж из. Цо бокхъеи беркатеи болх бу профсоюзий гІулъахъаи блассови, антиимпериалистически лардз тІа тІоагІдараца, цар влиани дукккача къаьхьегамхоита юкъе шерра дІайоаржяра. Энрико Пасторинос дерратІа къовсам доаттабу къаьхьегамхой хьашташ баьхьи долаш, халкъий машар, къаман кортамукъаьлен нарІатоп баьхьан долаш доаттабеча къовсаме дунеи халкъашта юкъерча болхлой болама цъьоагІо хилийтар дуьхьа.

Машара тІехьарча боламе дакъа лоаш масе тайпарча ныхх болча ваьнаша. Цунна юкъе белгалвара моттиг лоаш литературан искусстван дешеллаша. «Халкъашта юкъера машар тІоагІбараХ» тешаш. Цунна халкъашта юкъера Ленински премин лауреат Джеймс Олдридж на фашизмана дуьхьала лоаттабеча къовсама къюк хьинаре дакъа лаьаъча интеллигенце янкалех.

Дунен шоллагІа тІом болча хана Дж. Олдридж тІема корреспондент хинна. Цу шерашка дер чу дессарех талантлива художественни произведенеш къъара болп материал хилар. 1942 шера, «Сийлен гІулъах» яха шиЙ этгара къаьхьара роман язъю цо, хІаьта цун тІехьаьгІа цхьа шу дайнача гІолла «Форел лаьчча» тІа роман къър. Цу произведенеча гречески хІаьхьа трагеде, кхыча мехкарча тІейархоштен чура реакцинен дуьхьала цо лоаттабеча къовсама сурт оттаьу Дж. Олдридж, 1945 шера Олдриджа арахец тІема шерий, хІара денНарча никъкъача къаьхьегама халонех па бохам бола мугІарера наьх турпалаш а болаш йолча новеллай сборник.

«Йьсача арений турпал», «Из азъяр дезаш сона», «Юхенеса экхъаваьр» яхача романаша къьхьох Іарбий мехкашка къминйкортамукъаьлен болам айбалар. «Мехко мугІаьха верзавашъ яхача шиЙ нижкех тІа Дж. Олдриджа хоадамболлаш хьаллоаш тайп-тайпара общественни строяш йола паччахьалкхенаш машаре яхара идеи. «Диндомат» яхача романа тІа авторо кшийлача тІемаъ политика къъгучайоашх, халкъашта юкъерча машарен доттагІален идеш цунна дъьал а оттаеш. Из произведенеи азъяраи Дерригачеи Машара Совета деятель шо медаль еннай Джеймс Олдриджа.

Кіоарга маІан долча политически статьяи язъю Дж. Олдриджа кІаинарча даамаата датабоаяча лоарХаметарча проблемеех лаьа. Машара гІалолахкхаш куи ска оаз этгара шерагІча тайпара хьаллоаш.

Машар безьан долаш доаттабеча къовсамех реальни, тІа-тІа тІоагІаргІа холлуш йола результаташ дуьхьа. Лаьхьа херцаду доккхий тІомаш бара а доаш лоаца бохкка царна.

«Эстонсланец» яхача треста горнякаша 5 миллион тонн сланци ныккхай къаьхьара юкъе. Из Эстонски сланцеви бассейне этгара дуьхьагІа дакъхха энергетически доагор. да.

Коллективо социалистически яхьа темпаш бІубелна лаххьо, планаІ соагІа сланец йоаъаеш. СУРТА ТІА: лаьта херцаду

МАРКСИЗМ— ДАИМ ДИЙНА ЛАТТА ХЬЕХАМ

«Массазалча хІаманна низ кхоачеи ба Маркса цІехан, хІинца ьаьча ниЙса ба из», — ишта язъяьа В. И. Ленина 60 шу хьалъагІа кепатеи аранькъаьча «Марксизма ахо хьаьсти коттарера» яхьа тІекъа. Цу цІехьама низ сенах латт аьчча, дІахо дуьтІаьвьхьа Ленина. из латт, цкъанна а суверенеча. цкъанна а реакцина, буржуазни Іазама цІьанна тайпара гадаккхарца маЙшар бохьаш йола йиззаца мировоззрени цо наха хуьш хиъаьхь.

К. Маркеи Ф. Энгельс вахара дерригІакхаъаш — ца ша Іаламбате доккха революционни Іилмани хІама. Шоайл хьалъагІа хинна еррина общественни уйла Іаьчча-ски Іомара критически къоастарЯ бохьаш долаш болхлой класса Іилмаи идеологи хьакъеллаш цар. Жон денна цар вламлеп хьалъагІатара уйлаш ъьалъагІа хьакъашка оттадь хиннача а цкьабакъа, пуьнна къоаста ца дулуш дисача а латтараата. Адъамлеп XIX бІаьшшерре кемпкий экономически философеча, англиЙски политически экономега, французски социализмага гІолла тъьакълена дика мел долл хІама шиЙ ъьаьш ъьаш болх закономи тІекъе я марксизм. Духхьа ца ухо хІама за В. И. Ленина марксизма кхо хьаст ъьинараш. Цу системай буржуазни идеологи хьакъеллаш хІа а баьккха, царна кинтически къоастам а бен, Маркса революционни переворот яьй философе, политически экономиа теоре даьккхе.

Марксел хьалъагІа хиннача философашна Іалам довзара мара кхъекхъьяьна материализм. Общественни пленеш ъьайбоазийгара объективни есетарий лара мегІаш цаона. Цу довзача кхетама доазонех тІехьъьяьнний марксизм. Диалектически материализм алдмий общество ІомагІгдаьй а организм Маркса хьакъеллаЙ Іилмаи уйлана карагІалына сийлахь-докхха хІама аьина Ленина цІи тиЙла йолла исторически категорилаш. Историеи политикаэи къаьхьагІа кегадьаь дет-хеттарча тайпарен дийцаюй когаметта цІаттар общество дегІаахъюа объективни экономически, цун чухъара пруъжиаш, цхьан общественно-экономически формацерга кхыча, лакхаІчунга, феодализмагара кепитализмага, капитализмагаюа социализмага довланза дарг ца хилар хъьаделлаи йола бІарччен цхьоагІен теоре.

Исторически материализмо хьакъеллаЙ, общественни саккхетам, вешта аьча наха хетараш общественни бынгоа хьежжа хуьлаш хилар; политически институташ дарга дарца кІаьнаш материальни отношенеш, общества экономически строЙ хилар. Общества политически надстройка лаккха тІедаттар а, экономически строЙ хилараЙ. Маркса къаьстта уйла тІаьхьайтаЙ из строЙ Іомарна. Цо хьакъеллаЙ прибавочни стоимостъ — цо ца луш бусеча болхлой къаьхьегама, къизаІча тайпара парна эксплуатаци яреи руъхъаш капиталистий бе Іоаларен ъьаста къаЙле хьайбаза болх Іилмани политически этномаи. «Прибавочни стоимостах болх хьекам, — белгалдьаьхьа Ленина, — Маркса экономически теоре сьаьтгара кхеча баь.

«Капитала» тІа — ше мел ъьакъяча хана баьча керттерча балха тІа, Маркса оьлаьшкара зенз хьагучаьхьккаЙ производстеча капиталистически способа эксплуататорски цуьолдан, хьаъьекхал, производстеи ерриги средствин къаьгьегамхой долалаьхь хуьрбоата а общества производительни ниЙсаш бокъонца производственни отношенешка хьежжа хургзолча а социалистическичуьнца из кхуцеиза яьр ца ихлар.

Утопически социализмга вначалца а (Сен-Симона, Шарль Фурье, Роберт Оуэна, къаьчор) критика кьй капитализмана, общество кердаяккхара уйла яьй - цар, цу къаьхьеха геттара къаьхьеле хІама — а дувцаш. Цхьабакъа, шоашта загадолаьар бакъьаь іІа мишта оттадергда хайнадар царна.

Цу хаттара эгІара Іьаьлха жоп денпад утопически социализмах Іилмани социализм яьча Маркса. Болхлой класса — вай эзмалехь игІара революционни пролетариата къаьхьегамхой — юкъера Маркса хьабийлъеб капитализма каши керда общество хоолларн дІнна дІаотта бесаш бола реальни инз. Из дерригъчиен-исторически мисси пролетариато къонначшо ший авангарда — марксистски парте кулгалш экспуататорски строЙнь дуьхьала классови къовсам лоаттабеча хІама.

Классови къовсамах дола дош марксизма керттерча лешаеп ши Л. В. И. Ленина къаьхьегамхой классови къовсамах бола марксистски кхетам дибералънийчунга, из геттара готалуча ялъкхоачебуина, цу карабка уфорбеча Маркса ца боалачуьна, цо керттердар — паччахьалкхен Іьаьлад къьдоакхиллга чу ца лоацаччунга хуъча бокъуъкъаш ялъкхоагІогаш, оттергдар сташ Іертар. Марксизм белгалдоалаш дар ма дий, ъьаьл Ленина цкъа санна дуккхаза а, класси къьхьегам бакъьаь іІа пІиллгІа а из ялъе а с къьаьле а йолча формехьа пролетариата диктатура бакъъьь пІаьнагІра хІоачаъщдеш ІІлоаоагІ хилар.

Цо хъьаьл да бурьжуазни цун идеологаши марксизмаца сел моатагІаел долаши из гоама йолаш хилар. Юхьанца из къьаьлурбоацна яьхьа — бенна6ер уш, хІаьта из де шоай вІашІьехьа ца дьинначуьна тІехьаьгІа, къьхстам боацаш тІом болабабо пар цунна, ъ.хетуъкъе дуьхьа ялъкхоагІеш дуьхьа, из «хІаъькъе» дагаль.

Цъьабакъьаьа, марксистско - ленински хьекам карибе, юхамачъьа бокъуъкъаш, цъьаьл, цунна, цун мел геттарий хІама дохаш да, хІана аьча из шийса хилар, цун аьхара низ истере леламон Іилмани дегІаахъюа из цун ъьаьш ъьаьш къьхьа пІаьхьа а бакъьбеи ба. Марксизм исторически бакъьлар эгІара дикагІа хьъъьокъаш йола факт а дІаилмах кхоачаІча цун моагарта хІанале а капитализма системана юкъера а дъьина, керда общество хьалъеш доаллаш хилар.

Тахан ма-хІаллара дуьнен халкъ марксизмо тІехъьяьна йоккхий коталанан ъьха хилар. Духхьал из бальи долаш кердача маневраша ца бабача балаш цун моагарта стаЙлй. Марксизм «къьенний», йоах цар, хІанзарча хьалъяька юкъебоацалургйолаш ни из. США-ра антикоммунизмна эгІара тІоагІбара Іилмани идеологи хьакъеллаш бохна ялъкхоагІеш цхьяне Бертран Вольфа яздуш, масала, «Маркса «болама закон» хьанйца ца XIX бІаьшшерч хьалъарча за къьаьха экономически конструкцеш а хІанзара общество кхетара ца найдена яьй реактивни самолет е космически ракета йолаг ялъкхоагІеш Іьаьлха маЙшина мара», яхаш, ТІаккха фуд из Маркса хьадийла капиталистически общества делама закон кхар? Из XIX бІаьшшерен «экономически конструкцеЙ» башхалонашкара доагІаш а доашап, капиталистически боахаа ма маІана шийна чура хьалъаяьнна дола прибавочни стоимоста закон мара кхы хІама дац.

Бакъдар ъьаьча, Маркса хана дола дукха лоарХаме хуъш маш хиннад капитализмаца. Цъьабакъа, ХХ-ча бІаьшпеера а ййсай капитализм капиталло къьхьегама къслуатаци яра, ина социализмни къамаи Іазан тІоагІдараца дарца тІа-латта строЙ йолаш. Цул боагІа, Іилма-технически революце хьалъаяьна капиталлаш социальни эксплуататорски, ахха маІан кхы а шьаьрІа ергадьаь. Монополеша тІаловаттду къьмаи Іазан, ранзам, къьбе болх болаш дукха нах хилар, экономически потрясенеш, тІеоа ца йоала инфлеше, къьхьегама интенсификаци яр, тІемаш — из да цо къьаьлгамкоита дур. ТІа-тІа тІаьнарІа гучадуьлаш вай халара бокъонца доза бакъдар: ихоане социализмага я.

* * *

Къьастта тІоагІа хьинар айденна къьхьег ухх деношка Гроэненски вагонникаша. ЦъьоалагІа май дездева деношка Москвера бокхка кхъъ къьлъар царга. Пятилетка ихоалагІча, хоадамбеча шера хьалхарча квартале социалистически яьхь дика толамаш дахарах царна енпай бувзама пьяьхьий Министерстван профсоюза ЦК карара кара тела Цlс байраки ахчан соагІгаи.

Яьхь бабинача вагонникаша дика толамаш дььлад. Къьхьега-ма овсарле планагІа лаьрхІачу я процент лакхъенай, ихоачаъщдеча балхашка дІадолор 5 процент лоздьаь. Из бахьан долаш паччахьалкхена кодьаь 25 эзар сом.

Дика производственни толамаш доахаш шоай новкъосташтта хьокхам телаш ба шига слесарь Репич Павел, вагонашка хьежар Новиков Константин, токарь Шведов Юрий, кхыбараш.

Бинъ бетта плап а толамша ихоачаъшъяй вагонникаша. Уж дог тийша ба шера плани тІаййца социалистически деххарашан ханал ъьаьха ихоачаъщдергхиларах.

Г. АНОХОВ,
тха штате вовца корр.

ДОГ ГІОЗДАЬННА

Грозненски локомотивни депо теплоозонникий бригадашта, юкъе дикагІа лоарХічарех я тепловоза машинист Марков Рудольф керте латта бригада. Духхьала ІІабахача апрель бетта планал совгІа эзараш тоннаш халкъа боахама мухь дІа-юха а хьош но ихолор ши тонн гарята дизельни доагор.

КПСС XXIV-ча сІезда решеени ихоачаш а ешг дунен тІа маШар хилийтара, коммунизм ъьалъеш боаххача советски наха кдерзмзле хилийтара КПСС ЦК апрельски Пленума сошам тІоагІа кхъ хинна тІа а ййца кхы а хьинар айдаь къьхьега лелхІ са дІахо йодача хана. — йоах р. Маркова. Ший бригада, иштта эксплуатаце цеха бергІарча тепловозинкий цІеграІа вай хьамсар-ча Коммунистически партена дег гІара баркал аьлар дунен тІа машар хилийтара цо цахаддаш духхьа болх баьхь.

Вай Дахьен нис тІоагІбара хьинар кхо иа деш къа а хьегаш пигилетка ихоалагІча, хоадамбеча шера плани тІаййца социалистически деххарашан ханал ъьаьха ихоачаъщдеш дош делар бригада членаша.

* * *

Къьастта тІоагІа хьинар айденна къьхьег ухх деношка Гроэненски вагонникаша. ЦъьоалагІа май дездева деношка Москвера бокхка кхъъ къьлъар царга. Пятилетка ихоалагІча, хоадамбеча шера хьалхарча квартале социалистически яьхь дика толамаш дахарах царна енпай бувзама пьяьхьий Министерстван профсоюза ЦК карара кара тела Цlс байраки ахчан соагІгаи.

«Декхараш ихоачаъщдергхиа яьхна ухх шера 14-ча марте аранйчаина статья тІа яздуш абдоларІа пятилетка ихоалагІча, хоадамбеча шера тІаййца социалистически деххарашан ихоачаъщдаро Х. Нугмалова цІеграІча колхоза паргтийн организацне колхозой паргатІбоахаш бьъьа балхах. Дезза масалзш а доалалеш хьъьекъа кооператаша дъьа хьалъаяьна дъь хьалъа дола Іилхьакъаш. Цу йолаш къьйола материалаш а аранькъаЙ газета тІа.

Из ишта аьле а, газета тІа кІелзна я хоалаш партийн организацей секретаращта газета ма-гІаршта шоай беш болча организаторски, кхетама балхах, лаьтта лелдара культура лаьхьара, шуъра аъкъаЙ тІекхаъа, ма-хІаллара раш а, кхыбола специалисташ а кийчбара, боахама экономика дегІаазолаш хьъьекъа бечча балхах дуъш йола статьаш.

Цъьабола статьаш тІулаьх цо довзаш а дика йеаш а яъьяь я. Масала, дІаалаъча шера 7 июле аранькъаш «Іоарх1ам лакхбе безаъ» яха статья. Цкъа-дале, статья цІи ше сенах лаьцаЙ дуьн къовсама сурт оттаьу Дж. Олдриджа, 1945 шера Олдриджа арахец тІема шерий, хІара денНарча никъкъача къаьхьегама халонех па бохам бола мугІарера наьх турпалаш а болаш йолча новеллай сборник.

«Йьсача аренний турпал», «Из азъяр дезаш сона», «Юхенеса экхъаваьр» яхача романаша къьхьох Іарбий мехкашка къминйкортамукъаьлен болам айбалар. «Мехко мугІаьха верзавашъ яхача шиЙ нижкех тІа Дж. Олдриджа хоадамболлаш хьаллоаш тайп-тайпара общественни строяш йола паччахьалкхенаш машаре яхара идеи. «Диндомат» яхача романа тІа авторо кшийлача тІемаъ политика къъгучайоашх, халкъашта юкъерча машарен доттагІален идеш цунна дъьал а оттаеш. Из произведенеи азъяраи Дерригачеи Машара Совета деятель шо медаль еннай Джеймс Олдриджа.

Кіоарга маІан долча политически статьяи язъю Дж. Олдриджа кІаинарча даамаата датабоаяча лоарХаметарча проблемеех лаьа. Машара гІалолахкхаш куи ска оаз этгара шерагІча тайпара хьаллоаш.

Машар безьан долаш доаттабеча къовсамех реальни, тІа-тІа тІоагІаргІа холлуш йола результаташ дуьхьа. Лаьхьа херцаду доккхий тІомаш бара а доаш лоаца бохкка царна.

«Эстонсланец» яхача треста горнякаша 5 миллион тонн сланци ныккхай къаьхьара юкъе. Из Эстонски сланцеви бассейне этгара дуьхьагІа дакъхха энергетически доагор. да.

Коллективо социалистически яхьа темпаш бІубелна лаххьо, планаІ соагІа сланец йоаъаеш. СУРТА ТІА: лаьта херцаду

КЕРТТЕРА ТЕРКАМ— КОРТА БОЛЧА ДЕШАТТА

НОЖАЙ - ЮРТА РАЙОНА ГАЗЕТА ОБЗОР

Ховш мадарра, районни газеташ деххьаяййла да Советий Іьаьда эттача шерашка юрта хинна Социалистически культурин хуъшаша шоай оаЙгІанан тІа хьалъехча, юхъьанцарча партийни организацей болха формаши методаши гучаяха, экономика. Іьаьтта леладара культуре дІахьоъъь, хьайбой продуктивность айяра деша дувца, халкъий интернационализм тІа-тІа Іоайта, дыиз духьдарра айъяьча бе, иштта кхидола деташ дувца.

Цу хьакъъьяь Ножай-Юрта района «Маяк коммунизма» яхача газето Іьаьдахача шеран ухх шера малъехча кварталеи цъьабола бохь бъьб. Цу хана чуъ газето мел дийца дерригача деташ ухх обзора тІа хьоахалургдаш. Цъьабакъьа цъьабараш дика дозиклуъш дувцалургда, дувца а долагІа.

Районни газета тІа духхарІа бувца бесна партийни болх. Цун оагІоп тІа партийн болхлоца ядде деза болх. Цун планаш хьоахаргІа кхъьегамхой оарцагІбоахаш, болгІа кхетам -луш шоай бечча балхах, іІайбоазйта еза шоай болх.

Цу лаххьеъь аййлача темаш йолча материалаш арайоах «Маяк коммунизма» яхча газета тІа. Колхозий боахама балха тІа комиутистий болх дзанигарна йоаръяьна, бувцаш йола партийни организацеш а я. Масала, 1973 шера 9-ча февроале аранькъача «Коммунизма» газеташ ЛашагІйолларашкаача Т. Данцева статья тІа дувц районна цъьабола колхозий партийни организацеша колхозоухта социалистически яхьа мишта ваІшагІбоахаш. Цъьабола хача шера цар мел дика толамаш дььлад шоай боахамашка.

«Декхараш ихоачаъщдергхиа яьхна ухх шера 14-ча марте аранькъаина статья тІа яздуш абдоларІа пятилетка ихоалагІча, хоадамбеча шера тІаййца социалистически деххарашан ихоачаъщдаро Х. Нугмалова цІеграІча колхоза паргатІйн организацне колхозой паргатІбоахаш бьъьа балхах. Дезза масалзш а доалалеш хьъьекъа кооператаша дъьа хьалъаяьна дъь хьалъа дола Іилхьакъаш. Цу йолаш къьйола материалаш а аранькъаЙ газета тІа.

Из ишта аьле а, газета тІа кІелзна я хоалаш партийн организацей секретаращта газета ма-гІаршта шоай беш болча организаторски, кхетама балхах, лаьтта лелдара культура лаьхьара, шуъра аъкъаЙ тІекхаъа, ма-хІаллара раш а, кхыбола специалисташ а кийчбара, боахама экономика дегІаазолаш хьъьекъа бечча балхах дуъш йола статьаш.

Цъьабола статьаш тІулаьх цо довзаш а дика йеаш а яъьяь я. Масала, дІаалаъча шера 7 июле аранькъаш «Іоарх1ам лакхбе безаъ» яха статья. Цкъа-дале, статья цІи ше сенах лаьцаЙ дуьн

«СЕРДАЛО»
3-ча оагІ., 5 майе 1973 шу.

ШАХМАТАШ

Чакхъьынай республика маIэ чIахь юкъера шахматни мемпионата иттIагIа тур. Мастерал кандидата Х.-М. Ошаева дать тIелаташ болгал а дать партин дика дIайихьача Х. Ведзижева котало яьххьар. Г. Гордиенкога ловзаш пешка чакхъьякха вешнавар Н. Мелькумина. Баккъа, оокхо говра йоа а ешдикагIа йола позиция а ловзаш нахалдаш дитина. Вер партнера паччаIа. Кхи де хIама а дранаш йIнар Мелькумина.

ЧIоагIа сакъердан болаш яр В. Дженаг-Алиеван Х. Полонскоевн ловзаяь партн. Хьаьта а совле Дженаг-Алиевга йисар. О. Шмойловеи А. Пашиевеи ловзаяь партн чакхъьяхаца я, ИттIагIа тур чакхъьыначуа тIехьажIа хьалхара моттиг иттнеIга барХ очко яьккхача А. Сумкинага я.

ЦIьа пархи ловзаяьеи вожчакхъьалаеи йолча Н. Мелькумяица 6,5 очко я.

В. ЛАНСКОЙ.

* * *

Городской шахматни клубе чакхъьынай города шахматни чемпионат.

Турнире дакъа лоацаеи хилар, дукхагIа дакъе Iча разрядах, студентеха дешархоеха бола 54 шахматист.

Ирача спортивни яьспсаме «Чемпион Грозного» яха цIи яьхьхар дика дIайихьар. Шахматиста А. Лемешевеке. ЦIуна тIаьхьа ittнеIга барХ очко йолаш вар турнире шоллагIа моттиг яьккха В. Митин Баккъа, чемпион цIи яьккха ӀоанфIейнот тоаьзар цунна.

Эгтара хьалха дакъа лаьцар турнире яьккхаха. Дупен чемпионка Н. Гаприндашвили масалгI дерагIга маIена яьхана дика лоьхар гойтар республика чемпионкас Л. Шматовас. Турнире презовой кIоалагIа моттиг цуна кхьаьгар. Яьхьажка лакъа лаьцна Лемешевске, Митина, Шматовас коэдинатехи норма кхоачапъьяр. ЦIьоалагIа разрида нормаш кхоачайир яхьа а ворхI шахматистаго.

ЧIоагIа сакъердан болаеи дийнеи чакхъьяьлар турнир. Республика вахаре дика лоьхар бола мероприята яр иш.

Л. ВАЛЕРЬЕВ.

Молдавски ССР. МССР Лакхеъарча Совета депутат Елизавета Владимировна Будинтан — «Молдавкабел» яхача бендерски завода эмалировщица. Кердача цехе оттаьл, оборудозаш ше маIяра Іома а яь, смении задаеи яьл сахьата пхиъъинчъьо ца. Цун къьастагIа календара тIа тIаьхьа 1973 шера сентябрь ба. Провозаита сиха эмалировани шер опыт кIоначуа болхлоштаа дIаьхьа Елизавета Владимировнас. Опыт йолча хьехам телачун иттаеи ученицаеи хьалхарчаг тарий рубежага кхьаьчаб.

Сурта тIа: шиа болха опыт кIоначуа эмалировщицаитта дIаъуеи йоаьа Е. Будинтан (яьккъьар).

Б. Капнина сурт.
ТАСС фотохроника.

Доазол дехьара

ЦIЬОАЛАГIА ГАЗЕТ

ЦХЬОАЛАГIА МАЙ ДЕЗДИР ДУНЕНО

Цхьоалагіа мая хьагоіу дунен халкъьаита юкъера солидарность, дерригача мехкашкарча кхьаьстамхоа вошаа. Вай планета тIарча кхьаьсгамхоата шиа тайпара маIан долаш да укх шерара Цхьоалагіа май. Дунен халкъаита юкъера гIулакхен вIашIехьадьнача а машар ЧIоагIбенначу а хьале деазду из.

СОФИЯ. Цхьоалагіа мая къьастта хоза я социалистически Болгаре столица. Камаьршача маьлха эIанарашца баьццара ерзаьяй удмашкеи будьварашкеи ягIа гаьнашп, бIаргг хьоастаи да северашкеи паркашка дIадерIа эизаш. Цу бIаьстен бесашца хоза тоаш да цIей бесаш — кIай, баьццара, цIе баьрахкаеи, тайпа тайпара бесаш доаца транспаранташ, макетаиш лозунгаш. ЦIей дувхар дийна я мехка кхIийола городаиш юргаиш.

Софе центре латтача цхьаи здане тIа латт «Дьакъ.ъда а хийла кот а яйла социализмэ» дьина деШаан тIадола транспарант. Цу денашна боалийт болгарашца болъ. лочуни ахархочуни, инженереи IнIмахочуни, писателеи художникеи чIдаин дагардарашп. 29 шера НРБ хьабевача наькъо а цунна карагIдьяьнача баьнна. дикача толамаша а хьахьокх лIенинск ыдеиш мел чIоагIа иш болаш я.

ВАРШАВА. Польски Халкъа Республико торжественно дезду 1 Май. Бiаьстан цIей дувхар дийна кийченнаб мохк, городийн юртийн улицанна туш я цIен кIайи боккхий байраккаш, хоза кIийчъьа плакаташ.

«Тха хьалъьа, тха гIулакхаш, тха къьастагIан — Халкъа Польшана». Цу лозунго гергара а дика хьахьокх мехка докхка политически къьастагIамен хьинар.

Мехка предприятеикга тIишломашкеи, паччахьлаьхенги общественни учреждеиешка болчоб боламеи къьастгаме хьалхалатгарашцеи вIашагIкхетараш шинал, Мая сийна тIаийца социалистически деххараш кхоачашдараш къьастгамхоша отчеташ тедаш йола собранеш чакхйийнаб. Польски непайоазоне кепаеттача къьастгама рапорташа къьахьокх производственни ритм лаьхя йолга.

ЦIей дездедехьа хьалхагIа берригача мехка шерра яьржар мехка цIенош порядкни яра йола общественни кампаин. Цу кампане дакъа лаьцар Польша халкъе болхама миллионнаи злотых кхоачаьна бIаьш эзараш болча наха.

БУХАРЕСТ. 1 Май хьаIаIкхоачаш социалистически Румыне предприятеикге учреждеишкеи, культура цIеношкеи клубашкеи торжественни собраеш хиларг, цига берригача мехка Маи сийна яьржача социалистически яьха итогаш йир.

Дика кхаъьийгад Хуиедора металлургаша. ЦIейна сийна мехка планаа совгIа цIе йаьь. кхад 7,3 эзар тонн чоп, 13,5 эзар тонн болат.

ЦIейна хетадаь берригача мехка чакхдуьв концерташ, катирхоп карнавалаш, спортиэна соревнованеш, спортиэни мероприятеш.

БЕЛГРАД. Югославе ерригача республикашкара хьаух кхьаьстама толамех, керда цехаш, заводаш эксплуатаце дIаьлаьрах, керда школаш, больницаш, культура цIеноп хьаделлараь дола хоамаш.

ТрадицигIа укх деношка тайпатайпара даьхье баьча балха итогаш яь. ДикагIчарна тед пременна совгIатаиш. «Маи бос» — иштта цIи йолаш я Белграда профсоюзний городской совет оттаьв пермеи, ерригача цIенастгамхоша. «Меймар», «Рад» яхача белградски гIишлой кхьь организацеиа а столица болхлоита юкъе цIе эзача Земунера халкъа театра филиала а.

Укх шерара ЦIьоалагIа май кхьаьстгамеи политически хьинар кхьаьста айдеиначуа хьале дездеу югославски кхаьъьегамхоша. ЦIейна дувзаденна мехка общественно - политически организацеша берригача кхьаьстгамхоша йаььа кхайкхаран тIа йоаь. ДIадахкача шера октябре СКЮ председателга И. Броз Титоси СКЮ президиума исполнительни бюроеи коммунисти Союза берригача членашкеи организзацеиеи письмо дIадахьайитача тIехьагIа мехка цIенделл латт социалистически революционна карагIдьяьнарг. ЧIоагIаран болхлой кхаса лоархIам лаххбаран эпаш дола цIьъьаш.

ЦIей сийна Югославе столице Белграде, городашкеи юрташкеи дукккача наха сакъердаргда, хоровойи халлараеи коллективаша шолай гойзаяь гойтарца.

ТАСС.

ДИЦЛУРГДОАЦА ДИ

Тха школерча пионерашта цIаккха дицлургдоаца ди хинна дIаэттар 21 апрель. Цу дийнаъь пионерий мугIарашка дIаийдар тха эзаагIа редкарий, бикарий — октябргIаш. Пионерски линейке йоккхагIча пионерски вожатега рапорташ лелар 4—7 классешкарча пионерий отрядай командираша. Оггадни байрактаиа дружина байраки салютанца ез а еш чуъьхачуп тIехьагIа октябрчанта цIе галстукаш хьоарчайр.

Ерриге зал кхайкаеи «Взвейтесь кострами» яха иллп дъьккар пионерашта. Пионерашта хьалгIаика кхъьаьлаш дир школа директора «РСФСР» заслуженни тIехьгIо» яха цIи лелаеча М. Фроловел комсомольски организацие секретара А. Тогдеевел. Торжественни сбор чакхъьынаъь чуъьхачуп тIе, г. Орджоникидзе экскурсе баха хилар пионерай.

В. БАКАЛОЙ,
Карабулакски юьхьера школа дешархо.

Тахани кхоанеи хургда

5 МАЕ

С. М. Кирова цIераIга культурин салойаре парк. Печата Денка хетабь массови сакъердаш. 18.00. Бабцара театр. Культурно - просветительни ученица студенгий отчетни концерт. 18.00. Кьайта театр. Просешеие бохьнай республикански Шевеко кагиной театра «Села Іада барахIагIа бос яха спектакль. 17.00. Музыкални эстрада. Ден - ГIалгIай паччахьлаьхенги филармоне симфонически оркестра концерт. Болх бу массайогга а тракционаши зоогуголкан. Кинолекторий. Фильмай демонстрацин.

В. И. Ленина цIераIга культурин Дворец. 11.00. Болх бу сакъердинера аттракционни городоаца. 12.00. «Ненавестний сохлаге» яхача А. Рыбакона книжкина довзар хургда. 12.00 — 14.00. Кьайбаседа - ХIирий музыкални театра «Белосненжка и семь гномов» яха спектакль. 19.00. Лексикограй зал. «Правда» газета хьалхара номера яха темата Денна летаяь тематически сайре. 19.30. «Что-чо-что» яха оспора. Кьайбаседа - ХIирий музыкални театра постановка.

Химинай культура Дворец. 17.00. «ЛадогIа езача молодежни яха духовой оркестра концерт. 18.00. Болх бу «Время» цIи йолча политически информацин клуб. «Содействие комунизьма хьалъьа къамата юкъера отношенеи легIапа» яхача темех лекци хургда. Болх бу «Прометей» яхача комунизьма хьалъьа къамата юкъера отношенеи легIапа» яхача темех лекци хургда. Болх бу «Прометей» яхача кагирлой клубо. Йилей, халхарий, эстрада сайре хургда.

«Красний молот» завода культура ЦIа. 17.00. Вокально - инструментальни ансамбла выступлеин.

Промышленна культура Дворец. 18.00. Кара Маркс яьа 155 шу дизара хетаяь лекци хургда.

6 МАЕ

В. И. Ленина цIераIга культурин Дворец. 9.00. Болх бу «Малышок» яхача берий кинотевзар. 10.30. «Искорка» яха клуб. «Дерорга ца безаш баяха викторина. 12.00 — 14.00. «Ледоспежка и семь гномов» яха Кьайбеседа - ХIирий музыкални театра спектакль. 17.00. Советски тIема Нязашца дола кинолальмаех хьокхарда. 18.00. «Жизнь знаеш» яха лекции. «Котловина бола знаеш» яха лекци. 19.00. «Тхо интернационалистаи дар» яха беседа. 19.30. Кьайбеседа - ХIирий музыкални театра «Цыганская любовь» яха спектакль дьокхургда.

С. М. Кирова цIераIга культурин салойаре парк. 10.00. Массовикий-затейникий конкурс. 15.00. «Дучен тIе машара вошалеи» яха бериЙ культурен самодеятельности концерт. 15.00. Пионерагтийски сбор клубсеран яьхьаи. 18.0 0.«КПСС XXIV-гIа сезда» къьастгамхоша эстетически кIентан балара» яха лекци хургда. 18.00. Просвещение бохьнай республикански ЦIенош каторжний театра «Села Іада барахIагIа бос» яха спектакль. 18.00. Баьццара театр. «Родина» яхачу содзов художественни самодеятельности коллектива концерт. 19.00. Болх бу «Красивая аттракционни экзотика» яхача.

Химинай культура Дворец. 10.00. Спортивни воаьрашца мелхьаш хилар. 11.00. Болх бу «Ручеек» яхача берий кинотеатра. «Са Дьакъе воиначаш» яхача кинотевзар. 20.00. Болх бу «Прометей» яхача клуб. Йилей, халхарий, эстрада сайре хургда.

Пролетарца цIераIга культура Дворец. «Дезало хьалхчуьн йоIи воIи дагахь деаттаеи новкъостан лекци лелаеи хургда.

«Красный молот» завода культура ЦIа. 17.00. СССР-а гIулака кинопутешествия.

Редактора заместитель
М. М. ХАМХОЕВ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

5-гIа май
I ПРОГРАММА

9.00 — Передачаи программа. 9.05 — Босбола телевиденни Массовини воспитания гимнастики. 9.20 — Кердалларш. 9.30 — «Тенгкий тIеа тIа». 9.50 — Босбола телевиденни. Бабьцара конкурс. Лыжнигларга передача. 10.20 — «Советский Биробиджан» яха документальни фильм. 10.45 — «Хьакъе говоркеи ПВ» ригсовани телевизионни фестивалан дуьхьарендаь документальни концерт. 11.15 — Юртара балхан сихдена яь. 11.30 — Пионер. Рожденнеи. Цьобе. Васильевал, Марцыкинчуьн, Суглейнчуьн. 12.00 — Босбола телевиденни. Музыкални вIашагIбетабларга почта 12.20 — Паланин хIинк турна йолаш. 12.45 — Спортивни. Полигрофи тахан а хIинна а. Къьахьара передача. 13.00 — Дедахьар цIерий концерташ. «Нана» яха художественни фильм. 14.00 — Советсть Союзе гIолла. «Океана юхьера лаьттар» яха фильм. 15.30 — Тахан ешпайозан ГIалгIайчуьн. 15.50 — Кепайозан Денна тотадьян концерт. 16.45 — Босбола телевиденни. Музыкальний программа. 17.35 — Телевизионна хьокарий хаттарната жон ду «Гурьба» яха документальни обозревателя Жукова. 18.00. Кердалларш. 18.10 — «Тахан номер тIа» яха телевизионни программа. «Спутник» яха. 18.30 — Балета къьастъьа. СССР-а халкъа артиста Плисецкая. Передача дIаьлу РСФСР-а заслуженни артиста Льюся Гурченко. 19.50 — Васильев, «Затгара тIехьаьра дIа» яха фильм-спектакль. 21.00 — «Хьа» Информационни программа. 21.30 — «Затгара тIехьаьра дIа» яха фильм-спектакльа дIаэо йолар 22.30 — Фестиваеи йолча СССР-а чемпионат. Олеесера передача. 23.15 Кердалларш. Передачаи программа.

II ПРОГРАММА

18.00 — Киноучрнал. 18.10 — Вай советски наш да. 18.35 — «Лихошерка хIо мийл, яь» яха телевизионни фильм.

6-гIа май
I ПРОГРАММА

9.00 — Передачаи программа. 9.05 — Бераната Вова. Зарядка гимнастика. 9.20 — Кердалларш. 9.30 — Денарахьаь. Пионерагтийски сбор. «Советски Биробиджан» яха документальни фильм. 10.45 — «Хьакъе говоркеи ПВ» ригсовани телевизионни фестивалан дуьхьарендаь документальни концерт. 11.15 — Юртара балхан сихдена яь. 11.30 — Полех. Рождественех. Цьобе. Васильевал, Марцыкинчуьн, Суглейнчуьн. 12.00 — Босбола телевиденни. Музыкални вIашагIбетабларга почта 12.20 — Паланин хIинк турна йолаш. 12.45 — Спортивни. Полигрофи тахан а хIинна а. Къьахьара передача. 13.00 — Дедахьар цIерий концерташ. «Нана» яха художественни фильм. 14.00 — Советсть Союзе гIолла. «Океана юхьера лаьттар» яха фильм. 15.30 — Тахан ешпайозан ГIалгIайчуьн. 15.50 — Кепайозан Денна тотадьян концерт. 16.45 — Босбола телевиденни. Музыкальний программа. 17.35 — Телевизионна хьокарий хаттарната жон ду «Гурьба» яха документальни обозревателя Жукова. 18.00. Кердалларш. 18.10 — «Тахан номер тIа» яха телевизионни программа. «Спутник» яха. 18.30 — Балета къьастъьа. СССР-а халкъа артиста Плисецкая. Передача дIаьлу РСФСР-а заслуженни артиста Льюся Гурченко. 19.50 — Васильев, «Затгара тIехьаьра дIа» яха фильм-спектакль. 21.00 — «Хьа» Информационни программа. 21.30 — «Затгара тIехьаьра дIа» яха фильм-спектакльа дIаэо йолар 22.30 — Фестиваеи йолча СССР-а чемпионат. Олеесера передача. 23.15 Кердалларш. Передачаи программа.

II ПРОГРАММА

14.30 — Динах тешпраштеш ца тешпраштеш. 14.50 — Документальни фильм. 15.00 — Кьона динника. 16.00— «Пиц ма ле стаяи Луганах» яха документальни фильм. 17.20 — Кагирхоша бола передачи (ноачий меттал). Фестиваеи йолча СССР-а чемпионат. «Ломоиа Iуйре», яхата альманаха сагIонаита Iолаеи (гIалгIай меттау).

РАДИО

КЕПАЙОАЗОН ДИ

6.30 — Юртара балхан сихдена яь (ноачий меттала). 6.45 — Хоамаш. 6.50 — Хаотгам. 7.20 — «Грозненский рабочий», «Комсомольска смена» газетий обзор. 7.28 — «Сердало», газета обзор. 8.15 — Передачаи программа. 8.25 — «Затгара тIехьаьра дIа» яха фильм-спектакль. 9.40 — Тахан ешпайозан программа. 10.00 — «Хьакъе говоркеи ПВ» ригсовани телевизионни фестивалан дуьхьарендаь документальни концерт. 11.15 — Юртара балхан сихдена яь. 11.30 — Полех. Рождественех. Цьобе. Васильевал, Марцыкинчуьн, Суглейнчуьн. 12.00 — Босбола телевиденни. Музыкални вIашагIбетабларга почта 12.20 — Паланин хIинк турна йолаш. 12.45 — Спортивни. Полигрофи тахан а хIинна а. Къьахьара передача. 13.00 — Дедахьар цIерий концерташ. «Нана» яха художественни фильм. 14.00 — Советсть Союзе гIолла. «Океана юхьера лаьттар» яха фильм. 15.30 — Тахан ешпайозан ГIалгIайчуьн. 15.50 — Кепайозан Денна тотадьян концерт. 16.45 — Босбола телевиденни. Музыкальний программа. 17.35 — Телевизионна хьокарий хаттарната жон ду «Гурьба» яха документальни обозревателя Жукова. 18.00. Кердалларш. 18.10 — «Тахан номер тIа» яха телевизионни программа. «Спутник» яха. 18.30 — Балета къьастъьа. СССР-а халкъа артиста Плисецкая. Передача дIаьлу РСФСР-а заслуженни артиста Льюся Гурченко. 19.50 — Васильев, «Затгара тIехьаьра дIа» яха фильм-спектакль. 21.00 — «Хьа» Информационни программа. 21.30 — «Затгара тIехьаьра дIа» яха фильм-спектакльа дIаэо йолар 22.30 — Фестиваеи йолча СССР-а чемпионат. Олеесера передача. 23.15 Кердалларш. Передачаи программа.

МАЙ БЕТТАРА ХАОТТАМ

СССР Гидрометцентро бечаа хоамагIа, Кавказа Малхболашхьарча дакъьа тIа бетта юкъера температура 13—19 градус (бочрамал 1—2 градус лакхагIа) хилла тарлу. Байбешкеа 12—17, деношка 24—28 градус. ШийлагIа хургьа хьалхара итт ша чакхдоалаш цоллагIа итт ди долалуш (байбешка 7—7, деношка 13—18 градус йIовхал долаш). Бутт бовш температура лакхъьа сеаш я байбешка 15—20, деношка 27—32 градусга кхоачаш.

Юхьъьерчеи тIехьъьарчеи пхе дайнаъь дуккагIча дакъье кIеиг-дукха-мохкан а йолаш, йоачан а йоацаш, вохх юхеличача деношка хувцалуш мохкаш а йолаш. цхьаьнгайолча моттигашка юкъ-юкъе догIа а делхаш, ди а къьокъьа хьала тарлу. Поачан 50 чиллиметр гергга (бочрамал кIеиггага хувца дIакхочаеи). ШолгIа тIе кхоалагIеи итт денош долалуш цхьаьнгайолча моттигашка дохк доалларгда.

Бетта керте дуккагIча дакъье кхъьба-чалбобалькъарч малхболашхьарча хьехкарбе муха. Бетта юхьъьерча цхьадолча деношка, ши Iира дуъьнеи кхоалагIа кIира долалуш жоаттеи муха ЙоагIбетта тарлу секунде 15—20 метрга кхоачаш. КхоалагIча итт дийнаъь вом а тIеттабеи муха хьекха тарлу.

* * *

Тахан республике тIеоллеи Грознеи кIеиг дукха моркаш а йолаш, йоачан а йоацаш, чалбобуьйлаш секунде 5—9 метр чIоагIа мух а хьекхаш ха хилеи фегара температуреа кхоачаеи болаеча гIолла 20— 24, Грозне 22—24 градусе йIовхал йолаш хилеи тарлу. 6 маера 9 мае кхаччалца ноиагIо моркаш а йолаш, цхьаьнгайолча «Кеиг-дукха догIа а делхаш, ди а къьокъьа хьала, малхбузерча температура байбешкеа 6 — 11 деношка 20—25, хьалхарча деношка 17— 22 градус йIовхал йолаш хилла а тарлу.

МЕТЕОСТАНЦИ.

Гьаина хьалхагIа деиз хьадоагIаш доттагIалеи корта болеи буъсамаи да ГДР еза-йоккхача индустре флагмана — Тельмана цIерагIча магдебургски машинашъеча комбината Советски Союзерча ше санна йолча предприятеша, белгтала аьлча Донецкана, Магдебургача вешал тессача городана. Немецки машинашгирий балха тIа дикка моттиг хIалоаш советски опыт Іомаяон юкъеъьарен. Хlара шера дукхагIа арахеп комбината экспорте, цу дакъье СССР-е а, йоаан йола продукци.

Сурта тIа: магдебургиан болча хьоашлагIа баха ба советски специалисташ.

АДН—ТАСС сурт.

ТХА АДРЕС: 364051 г. Грозный-51, Ленина улица 11 (3-гIа этаж) Телефо наш: редактора — 3-44-96; редактора зам. — 3-39-11; бехкгохкама секретара—3-34-38; партийни вахарен культуран отделий—3-61-46; промышленности отдела — 3-42-30; юрта бохкама отдела—3-42-28; письмой отделен бухгалтерен — 2-60-71.

НАШ АДРЕС: 364051 г. Грозный-51, ул. Ленина 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-96; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни и культуры — 3-61-46; отдела промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем и бухгалтерии — 2-60-71.

Газот арадуьв цхиняри, ерен, шоаттеи дешоша.

СФ05121. «Грозненский рабочий» издательства типографи. Революце проспект 7/84. Типография изз-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции 7/84. Заказ № 4454.